

Dissertationum Theologicarum, Quæ Celeberrimi Theologi D. Justi Christophori Schomeri Collegium Anti-Calvinianum, a multis avide desideratum : exhibent ...

Sexta : Cap. XXI. De Poenitentia. Cap. XXII. De Ecclesia & Ministerio Eccles. Cap. XXIV. De Novissimis

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, 1707

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1032790946>

Band (Druck) Freier Zugang

RU theol. 16.April.1707
Engelcken, Henr. Asc.

I. N. J.
DISSERTATIONUM THEOLOGICARUM,
Quæ
Celeberrimi Theologi
D. JUSTI CHRISTOPHORI SCHOMERI
COLLEGIUM
ANTI-CALVINIANUM,
à multis aude desideratum, exhibens,
S E X T A,

Sistens
CAP. XXI. DE POENITENTIA.
CAP. XXII. DE ECCLESIA & MINISTERIO
ECCLES.
CAP. XXIV. DE NOVISSIMIS.

Quam
CONSENSU SUMME REV. FACULTATIS THEOL.
PRÆSIDE

DN. HENRICO ASCANIO

~~ENGELKEN~~ Engelken

Phil. & SS. Theol. D. hujusque P.P.

d. 16. April. Anno 1707. H. L. Q. C.

publicæ disquisitioni proponit

RESPONDENS

BARTHOL. Brüßing / Warenâ-Meckl.

SS. Theol. Stud.

ROSTOCHII, Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Ampl. Sen. Typogr.

VIRO

Plurimum Reverendo, Præclarissimo
atque Doctissimo

DOMINO GEORGIO
WESTPHALIO,

Ad Ædem Cathedralem, quæ Sverini est,
Pastori meritissimo,

Domino Avunculo ac Studiorum suorum
Promotori æterno honoris pariter atque Amoris
Cultu submissè venerando

Dissertationem hanc Theologicam

*Cum Voto salutis omnigena
ardentissimo*

offert ac sacram esse vult
BARTH, PRUSSING,

CAP. XXI.

DE POENITENTIA.

Quest. I.

N poenitentia eadem sit, quæ renovatio & sanctificatio, adeoque semper justificatione posterior?

Resp. Neg., quia 1.) oritur ex tristitia, 2. Cor. VII, 8. seqq., per pudorem describitur, Jer. 31, 19, atque in cinere & favillis fit, Job. 42, 6, qui territionis legalis, non solationis evangelicæ, effectus sunt. 2.) Terminus conversionis & sic poenitentia à quo, est status iræ, non gratiæ, Act. 26, 18, & laquei diabolici, 2. Tim. 2, 26, lapsus, Hof. 14, 2, peccatum, Luc. 16, 30. Act. 8, 22, & ignorantia, Cap. 17, 30. 3.) Fides justificans eam vel ingreditur, vel speciali significatione acceptam demum sequitur, Matth. 21, 32. Act. 19, 4. Cap. 20, 21. 4.) Justificatio s. remissio peccatorum per poenitentiam demum obtinetur, Act. 2, 38. Cap. 5, 31. C. 11, 18. Luc. 24, 47, unde per veniæ precationem, tanquam proprium ejus actum, describitur Hof. 14, 3.

Contra Calviniani, etli variè de poenitentia loquuntur & sentiunt, ut agnoscit Wendelinus Exercit. 126. contra Gerhard. §. 8. seqq., in eo tamen plures conveniunt, quod poenitentia in stricto sensu accepta, 1) sit posterior justificatione, 2) non contritione, ut terrore mentis, & fide, ut medio justificationis; sed 3) mortificatione veteris & vivificatione novi hominis, tanquam partibus, constet. vid. Calv. Lib. 3. instit. C. 3. §. 5. Polanus l. 6. Syntagm. C. 37. p. 848. Wendelinus l. c. & alii; atque 4) quod cum regeneratione renovatione ac sanctificatione coincidat; unde (5) resipiscenciam vulgò, quam poenitentiam, quod poenæ aut doloris nomen videtur, appellare malunt. Licet autem quandoque fidem etiam in poenitentia admittant; tamen ut partem renovationis admittunt, & sic quoque contritionem in sensu mortificationis.

Interesse non aliud est, quam absolutum decretum, & fluens inde æternitas justificationis activæ, quæ comminationes. & terrores legales in electis non patitur.

Obj. Poenitentiam describi per desitionem à malo & exercitium boni, Ps. 34, 15. Ezech. 18, 21. Es. 1, 16. seq.

X,

Resp.

Resp. Pœnitentia istic non describitur formaliter, sed ab effectu & fructu suo, unde dignoscitur vera ab hypocritica & falsa. Neque enim DEUS ibi, quid sit pœnitentia, exponit; sed ea per comminationes legales & promissiones Evangelicas excitata qualiter debeat progredi, ostendit.

Quest. II. An remissio vel retentio peccati ab Ecclesie Ministro verbo Dei conformiter facta, sit verum & reale divina in homine sententia atque virtutis *ἐπιταγή* vel ejus nuda tantum indicatio?

Resp. Aff. prius, neg. posterius. Quia 1.) diserte in cœlo ratum fore dicitur, non tantum quicquid Apostoli hâc in reegerint, Job. 20, 23, sed & quicquid Ecclesia, Matth. 18, 18; unde concreditam sibi potestatem ministri usurpant. 2) Officium prædicationis evangelicæ est ministerium Spiritus, 2. Cor. 3, 8, & reconciliationis, C. 5, 18, quo homines DEO reconciliantur, 2. Cor. 5, 20. 3) Alii quoque effectus spirituales ministerio evangelico adscribuntur, ut conversio, Luc. 1, 16, regeneratio Gal. 4, 19, salvatio, Rom. 11, 14, in quibus omnibus naturalem verborum significationem merito sequimur, donec quis contrariû probaverit.

Contra Calvinus in Job. 20, 23, & cum illo plures, docent: per potestatem clavium Apostolis non datum esse nisi de remissione vel retentione peccatorum à DEO facta testimonium, ut ut satis magnificè potestatem illam ibidem extolli agnoscat. Polanus L. 7. Syntagm. c. 18, ligationem non esse putat, nisi vel admonitionem vel abstentionem à communionem Ecclesie, & solutionem non nisi communionis ejusdem restitutionem. Sic & ex Anglis Hammondus Tractatu de potestate clavium, eam omnem de censura ecclesiastica explicat, & C. 4. Sect. 105, Ecclesie absolutionem non esse actualem peccatorum remissionem, dicit, sed liberationem ab externa censura. Etsi autem & ministros Ecclesie instrumenta Dei esse, agnoscant multi, per quæ peccata hominibus remittantur; talia tamen instrumenta intelligunt, quibus eatribui propriè nequeant, quæ sunt causæ agentis, juxta Danæum Cap. 21, contra Chemnitium p. 1436; ideoque revera annunciationis tantum, non remissionis, instrumenta. Interesse est in Qu. 3. C. 13.

Obj. I. Nullam Creaturam posse divinam potestatem secum habere communicatam.

Resp. Etsi mera creatura, quæ extra unionem hypostaticam existit, non potest communicari potestas divina ad exercitium causæ principalis; potest tamen ad exercitium causæ instrumentalis; ut evidens

155
dens est ex potestate conferendi Spiritum S. Apostolis concessa, *Act. 8,*
17. 19.

Ob. II. Verè poenitentem jam ante absolutionem ministerialem esse solutum; & perversam jam ante ligationem ministerialem esse ligatum.

Resp. I. Eadem tamen gratia speciali ratione denique vel applicatur efficaciter vel fortius subtrahitur. 2) Potest quis etiam in ipso momento, quo cum ipso agit Presbyter, vel converti vel callum pertinaciæ obducere; & sic eo ipso noviter cum effectu absolvi vel ligari. 3.) Si Presbyter solvat vel liget, quem non oporteat, non agit secundum institutionem Christi, aut verbo DEi conformiter; de quo casu solo nostra quæstio est.

Obj. III. à Lighthoot in horis hebraic. ad Matth. Cap. 16, 19, ligare & solvere esse verba, quæ ap. Hebræos tantum de rebus usurpentur, non de personis, & significare tantum prohibere aliquid aut permittere; unde & in hoc loco & Matth. 18, 28, *ὁ & ὅρα* occurrat, non masculinum.

Resp. 1) Etiam de personis has voces frequentissimè usurpari, tum pro sensu censuræ humanæ, quam in sensu censuræ divinæ, ostendit pluribus exemplis Sebastianus Schmidius in fasciculo Disp. 12. p. 711. seqq., & partim etiam Hammondus Cap. 4. de potestate clavium Sect. 13. 2) Neutrum etiam pro masculino in sacris literis frequens est, ut 1. Job. 5, 4. & H. br. 7, 7. Cap. 12. 13. 3) Totus Textus Matth. 18, 18, ubi eadem phrasis occurrit, de personis agit, non de rebus, & phrasis Job. 20, 23, nulla ratione ad rerum prohibitionem trahi potest.

CAP. XXII.

DE

ECCLESIA & MINISTERIO ECCLESIASTICO.

Quæst. I.

AN Ecclesia Christi Catholica ex intentione DEI etiam externo regimini vinculo sibi coherere debeat?

Resp. Affr. Quia (I.) universum corpus Ecclesie secundum omnes juncturas mutui auxilii & consilii coaptatum esse dicitur ad commune ejus incrementum, Eph. 4, 16. (II.) Cujusque etiam nationis

X 2

nis

nis Ecclesias peculiari vinculo coherere debere, supponit Apostolus, communi illis Epistola inscripta, ut Achaicis, 2. Cor. 1, 1, & Galaticis, Gal. 1, 1. 2. (III.) *Forma primi Concilii Apostolorum, cum causa Antiochena Hierosolymam deferebatur Act. 15, servanda unionis, & causae communis non privato consilio disceptandae, nobis viam optimam praluxit.*

Contra Independentes in Anglia, ut Job. Owenus Traët. de Schism. C. 3. §. 10. & cap. 7. §. 22. & cap. 8. §. 43. Molinaus in Paræn. Cap. 16. & 17, quamlibet Ecclesiam particularem sui juris esse, dicunt, illamque sibi nativam libertatem rectius retinere, quam ut se ulli vicinae jungat, nec perpetuo jure societatis etiam se jungere ulli debere.

Quaest. II. An instituta inter Ministros Ecclesiae graduum & potestatis subordinatio juri divino congrua sit.

Resp. Aff. Quia (I.) in Clericis V. T. subordinatio locum habuit, nempe summi sacerdotis, sacerdotum reliquorum & Levitarum, nec in N. T. ullibi interdicta est. (II.) *Etiam in N. T. alii Apostoli, alii Evangelistae, alii Doctores divinitus constituti sunt, Eph. 4, 11. conf. 1. Cor. 12, 28; quorum quae fuerit subordinatio potestatis, ex 1. Tim. 5, 19, & ad Tit. 15, patet.* (III.) *Etiam in quavis particulari Ecclesia Episcoporum & Diaconorum fuere distincta officia, Phil. 1, 1. 1. Tim. 3, 8, ita ut Diaconatus fuerit gradus ad majorem ordinem ibid. v. 13.* (IV.) *Regimen Ecclesiae & harmonica membrorum coaptatio sine subordinatione aliqua servari nequit, ut propterea et eos, qui illam dedignantur, eandem tamen, licet temporariam, & ambulatorem, admittere cogantur per Praesides Synodorum, Decanos Senioresque electos.*

Contra Puritani in Anglia & cum his Galli, Belge & Helvetii plerique, omnes ministros jure Divino aequales esse debere, contendunt, omnem subordinationem pro Pontificio fermento aut pro Antichristica tyrannide habent, vid. Beza peculiari Traëtatu contra Saraviam, & Vöerius Tom. 2. Politiae Ecclesiasticae p. 832. seqq. Interesse est in odio Episcopalis regiminis, postquam Pontificia Episcoporum potestas excussa est.

Obj. I. *ὁμοεισὶν omnem Ministris Ecclesiae esse interdictam Luc. 22. 25. seqq., ut & titulum superbiam, Matth. 23, 8.*

Resp. (I.) *Si primatum inter Apostolos non toleravit Christus, sed eos omnes voluit esse aequales; non propterea omnes alios Ecclesiae Ministros Apostolis & sibi invicem aequavit. 2. Differt primatus ipse legiti-*

me delatus ab eius abusu & *Φιλοσοφία*, qua quis super alios eminere contendit, ut *Apostoli* l. c. (3.) *Titulus Rabbini* non erat nota discreta officiorum, sed eruditionis; quo etiam cum majores *Præfules* carerent, illi, qui nulla vel minima obibant ministeria, ornari poterant. *Apostoli* autem interdicebantur illo, ne pro more *Judaico* sibi interpretandi leges divinas aliter, quam *Christus* interpretatus erat, ullam attribuerent potestatem.

Obj. (II.) Eandem tamen esse omnibus prædicandi *Evangelii* & administrandorum *Sacramentorum potestatem* ex autoritate divina, circa quam non debeant humanæ subordinari, cum unus sit *Rabbi*, ministri vero omnes inter se *Fratres*, *Matth.* l. c.

Resp. (I.) *Etsi Verbum* & *Sacramenta* quoad virtutem suam non pendunt à gradu & dignitate ministrantis majore vel minore; potestas tamen administrandi ad certum ordinem adstricta est, & ut officium nemo sibi sumit sponte, *Hebr.* 5. 4. 5, ita nec ultra, quam demandatum est, sumere debet. 2.) Non obstat hæc ratio apud adversarios, quo minus à *Synodis* & *Classibus* sibi patiantur præscribi ea, quæ apud alios præsulum singulorum præscripto subjacent. 3.) *Fratres* sunt ministri *Ecclesie* non tantum inter se, sed & cum plebe omni *Christiana*, uti erant *Apostoli*, *Rom.* 15, 14. *1. Cor.* 1, 10. 1, *Thessal.* 5, 27; qua fraternitas uti non obstat subordinationi *Presbyterorum* & plebis, ita nec *Presbyterorum* inter se.

Quest. III. An speciatim ergo *Episcoporum* super *Presbyteros* potestas atque autoritas jure vel divino vel Apostolico instituta sit? Resp. Neg., Quia 1) non nisi duo ordines officiorum, *Episcopi* nempe & *Diaconi* in singulis *Ecclesiis* distinguuntur, *1. Tim.* 3, 8. *Phil.* 1, 1. 2.) Idem, qui *Ecclesie* cujusq; *Presbyteri* vocantur, etiam dicuntur *Episcopi*, & contra, *Tit.* 1, 5, 7. *Act.* 20, 17. 28, & *Presbyteri* dicuntur *ἐπίσκοποι* *1. Pet.* 5, 1. 2. 3) Nulla etiam in ipsis functionibus sacris ulla usquam differentia talis diversi diversorum juris innuitur.

Contra 1) *Hadrianus Saravia* *Belga* in lib. de diversis ministrorum *Ecclesie* gradibus, & *Hierarchiæ Angli*, ut *Taylor*, *Hammondus*, *Masonus* & plures peculiaribus itidem *Tractatibus* docent: *Episcoporum* à *Presbyteris* distinctionem vel divini vel Apostolici saltem juris esse, pari religione observandam, atque diem *Dominicum*, *Pascha*, & id genus alia. 2. *Quidem Samuel Daniel*, etiam *Anglus* peculiari libello

Anno 1642. etiam Archiepiscopatus præminentiam divini juris esse contendit. Intereffe est in fortiori oppugnatione Puritanorum.

Obj. I. Apostolorum successores esse Episcopos, quod indicet communio nominis; cum & Apostolatus vocetur ἐπισκοπή Act. 1, 20, & juxta versionem LXX, interpretum Esa. 60. 17, & Episcopi vocentur Apostoli, ut 2. Cor. 8, 23. Phil. 2, 25, & Diotrephes, ecclesie Ephesinae (in qua fuit Gajus teste Dorotheo in Synopsi) invasor, 3. Job. v. 9, dicatur se gerere pro Apostolo, cum non sit, Apoc. 2, 2, ideoque Christum, instituendo duodecim Apostolos distinctos a reliquis discipulis, Luc. 6, 13, & ipsis tamen ad prædicandum Evangelium missis numero LXX, Luc. 10, 1, Episcopatum à Presbyteratu distinxisse.

Resp. (I.) Non queritur de Episcopatu in quovis sensu accepto; sed de eo, qui hodiè speciètim ita dicitur, & certis Ecclesiis alligatus est. (II.) Apostolorum officium quocunqve nomine appelletur, ab hoc tamen Episcopatu quam evidentissimè diversum fuit; quippe quod nulli loco affigebatur, suaeque cura ac directione omnes (si qui fuerint) Episcopus urbium complexus est. (III.) Discipuli 70. aequè minus cum Presbyteris confundendi sunt; quippe Ecclesiis plantandis indifferenter destinati. (IV.) Eos, qui dicuntur Apostoli, Ecclesiarum fuisse illarum Episcopos, & non potius primos ad gratiam conversores, gratis assumitur. (V.) Per Pseudo apostolos Apoc. 2, 2, notatos, intelligi Episcopatus invasores, & non potius, quod nomen ipsum præ se fert, eos, qui divinam revelationem & immediatam DEI missionem de se jactitarunt, aut in specie Diotrephen, ex 3. Job v. 9. non probatur. Neque enim 1) quis ille Gajus sit, ad quem scripta est Epistola, vixeritne Ephesi nec ne, non aliis quam conjecturalibus argumentis doceri potest; neque 2) ex voce Φιλοπρωτεύων statim patet, quod Diotrephes Episcopatum invaserit: cum potuerit alio nomine sibi auctoritatem conciliasse. 3) neque causa est, quare præensio falsi aut schismatici Episcopi alio nomine appelletur, quam quo officium veri, aut ille potius se dicatur pro Apostolo gessisse, quam pro Angelo. Neque 4) talis usurpator, qui vim vel causam apertam habet, detectione falsi, ut hic factum Apoc. 2, 2, sed contrario studio populi superari solet, deniq; 5) Esa. 60. voce ἐπισκοπῆς non ecclesiastica, sed civilis potestas, denotatur; uti tum ex reliquo contextu, opponente pristina fata futuris, tum ex voce exegetica in sequente comate. Ἐξάκτορ, colligitur.

Obj. II. Exemplum Jacobi Fratris Domini, qui Hierosolymis Episcopus

pus fuit, ut patet ex *Act.* 21, 18. *Gal.* 2, 12, qui propterea Apostolus vocetur *C.* 1, 19, utut non fuerit ex collegio duodecim-virali, quippe neque Alphaei neque Zebedæi filius, & in sua Dioecesi Petro præponatur *C.* 2, 9, & in Concilio Hierosolymitano decretum formaverit, *Act.* 15, 13. *seqq.*

Resp. (I.) Utut forte Jacobus ex collegio duodecim-virali non fuit, (quod multis tamen videtur) non tamen alio sensu Apostolus erat, quam quo Paulus, Barnabas & alii, qui immediatam à Christo autoritatem habebant, neque ejus autoritas, quæ ex prærogativa personali cognationis atque charismatis fluxit, ad successores pertinebat. (II.) Paulus & reliqui Apostoli, postquam Spiritu S. impleti erant, ceremonias *Φιλοπρωϊσας* non æquè observabant, ut hodiè sumus in ea vanitate diligentes; unde frustra ex ordine, quo cujusque nomen expressum aut sententia dicta est, de officii in quovis loco prærogativa philosophamur.

Obj. III. exemplum Timothei, qui Ephesi, & Titi, qui in Creta à Paulo Episcopus constitutus fuit; quod doceant Epistolæ ad illos scriptæ, it. 7. angelorum in 7. Ecclesiis Asiaticis *Apoc.* 2. & 3, quos Christus 7. stellis adumbratos manu tenens singulariter producit.

Resp. I. *Timotheus*, cum ad illum scriberet Paulus, *Evangelista* fuit, 2. *Tim.* 4, 5, i. e. adjutor Pauli in constituendis Ecclesiis; non vero *Ephesina* Ecclesiæ fixus & perpetuus *Præsul*, quippe ad Paulum revocatus, *ibid.* v. 10. & 21, & forte, cum posterior hæc Epistola scripta est, non amplius Ephesi substitit; quod Tychicus eo, tanquam ad locum tertium missus esse dicatur *vers.* 12. (2.) Titus ut *universæ Cretæ* prospiceret, relictus, non potest Episcopus ibi fuisse; quippe qui urbibus, non integris provinciis semper dati sunt. (3.) Cum de tempore, quo Apocalypsis scripta est, non constet, nec de potestate, quam Angeli illi Ecclesiarum Apocalyptici habuerunt præ reliquis Presbyteris, citra docendi facultatem; non inde etiam constat, potestatem Episcopalem ab Apostolis institutam esse, ut illam, postquam emerit, fortè probarunt.

CAP. XIII.

DE

NOVISSIMIS

Quest. I.

A terminus vitæ sit absolutè fatalis? Resp. Pendet hæc quæ-
stio ab articulo de Providentia, quem vide. *Quest.*

Quaest. II. An resuscitatio corporum sit opus DEI planè supernaturale, ejus in materia nulla relicta est potentia?

Resp. Aff. Quia (I.) Abrahamus in eo omnipotentiam divinam præcipuè agnovit, Rom. 4, 17, & in resuscitatione Christi prædicat Apostolus Eph. 1, 20. (II,) in ossium aridorum resuscitatione symbolum ponitur revocandæ spei deperditæ, Ezech. 37, 2, 3. & II. Contra Guclenus in Diatribis Philosoph. Theologicis Disp. 25. p. 222, seqq. (ci tante illum fundamental. diduct. Marpurgens. p. 324.) contendit, corpus hominis deo mortui latitantem in se radicem vitæ insensibilis retinere.

Quaest. III. An corpora glorificata in coelis illoc alia penetrabilia futura sint?

Resp. Pender hæc quaestio ex Artic. de Persona Christi, quod corpus nostrum sit conforme corpori Christi glorificato. Phil. 3, 21.

Quaest. IV. An futuri sint gradus gloria in vita æterna? Resp. Aff. Quia 1.) pro diversitate impensorum in egenos beneficiorum, diversi quoque gradus compensationis erunt, 2. Cor. 9, 6, æternæ scil. juxta v. 9. & 1. Tim. 6, 19. 2) Quisque inter fideles Dei operarios propriam labori suo mercedem accipiet, 1. Cor. 3, 8. & 14; ita tamen, ut & ille, cujus opus comburitur, in die extremo salvetur, sed damnnum passus v. 15. 3) Eæ qui plus lucratus est, etiam major præfectura datur, Luc. 19, 17, 19, 24. seqq. Matth. 25, 28, idque quo tempore rationes exiguntur, v. 19, & inutilis servus extremo carceri addiscitur, v. 30, i. e. post hanc vitam. 4. Prophetæ merces, & merces justii simpliciter talis, sat aperte distingvuntur, Matth. 10, 41.

Contra 1. Petrus Martyr in locis communibus classe III. 17. c. Tilenus p. 2. Disp. Theolog. Disp. 68. th. 33, graduum inæqualitatem in dubium vocat, II.) Schönfeld, Disp. de Vita æterna Th. 78, illam planè negat.

Obj. I. Omnibus, etiam inæqualiter laborantibus, parem denarium dari Matt. 20, 14, unde Paulus, etsi plus reliquis laboraverat, 1. Cor. 15, 10, nec aliam coronam expectas verit, quam quæ omnibus fidelibus parata est, 2. Tim. 4, 8.

Resp. I. Per denarium non potest intelligi vita coelestis, quia datur murmurantibus; sed gratia Evangelii, & Judæis sub lege divina viventibus, & profelytis & gentibus æqualiter data. 2) Ut naturaliter in simultanea coronatione, numerus coronarum respondeat numero capitum; ita in hæc metaphorica denominatione, nec eadem numero nec eadem qualitate; sed eadem tantum specie corona justitiæ intelligitur fidelibus dari, conf. Apoc. 4, 4. Sensus est, non mihi tantum dabitur corona mea, sed & cuique fidelium sua.

Obj. II. Beatitudinem non ab operibus venire, sed à gratia Dei; passiones vero nostras gloria æterna non esse dignas. Rom. 8, 18. E, nec majores ejus gradus.

Resp. Nec prætendimus gradus ex dignitate nostras; sed ex liberalitate Dei, qui illos promissit.

Obj. III. DEum omnibus beatis fore omnia, 1. Cor. 15, 28, & omnes corpori Christi similes fore gloria, Phil. 3, 21, omnes, ut sol, futuros esse, Matth. 13, 43, ne quid illis addi possit. Resp. Ad I. Loquitur Apostolus de hostibus, nil nisi ad nutum DEI amplius au-

suris; non de beatis, & de subjectione potentia; non communicatione bonitatis. Ad 2. & 3; similitudo admittit magis & minus.

FINIS.

S. D. G.

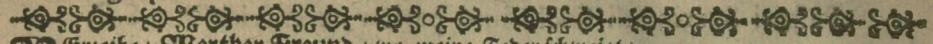
Viro maxime reverendo, amplissimo atque praeclarissimo

DOMINO G. WESTPHALIO

Pastori Sverinensi fidelissimo pariter ac meritissimo. S. P.

Cum memoriam justorum in benedictione esse, Regum testetur sapientissimus, opera sanè maxime probanda defunguntur, qui vel Vitam eorum ac res in Dei gloriam gestas exponunt, vel per scripta ipsorum ingeniosa orbi literario, inprimis vero Ecclesiae, prodesse, cum in talium Virorum monumentis literariis etiam brevioribus, vel ratione modi proponendi vel materiae rarioris vel denique ponderis argumentorum hinc inde occurrunt, quæ in aliis scriptis frustra quaesiveris, masculè quaerunt. Hoc igitur quoniam Tibi, VIR maxime reverende, pro eâ, quâ polles, dexteritate, quam optime compertum fuit, non mihi solum ad edendum per disputationes publicas istud, quod modo ex prelo evasit, *Collegium JUSTI CHRISTOPH. SCHOMERI*, VIRI laude meâ majoris, Præceptoris quondam Tui post fata colendissimi, *Anti-Calvinianum*, una cum aliis præstantissimis Viris svasor exitisti idoneus; verum etiam, ut cognatus tuus dilectissimus, *Dn. B. Prüssing* Vir juvenis doctissimus, Respondentis partes in publice defendendâ quadam Collegii istius Sectione sustineret, voluisti. Non possum sane hac occasione prætermittere, quin Tibi de pari Fratrum æstumatissimo Dominis Cognatis tuis suavissimis, quorum alterum, Philosophiæ M. præclarissimum ac circuli Svanensis Præpositū dignissimum, Cujus quondam & discursibus Academicis & orationibus ex suggestu sacro habitis sæpenumero non absque omnium applausu meoque gaudiò interfui, ceu Amicum sincere dilectum maximi semper feci, alterum vero, præsentis Disputationis Respondentem, inter diligentissimos optimosque Auditorum meorum numerare gavisus sum, enixè Tibi gratuler. Quid enim gratius Tibi accidere potuisset, quam eos, quos tanto prosequeris amore, ut paternam eorum semper gesseris curam, studia ipsorum laudatissima consilio pariter ac auxilio benignissime sublevando, spem de ipsis conceptam non solum exæquare, sed & superare omni nisu contendere. Ego vero, qui non solum Testis, sed Amici quoque infucati, sustineo partes, & in sinu hâc de re mihi gratissimâ gaudeo, & DEum T. O. T. M., ut tam tuammet Dignitatem, quam Dominum Cognatum natumajorem, ceu Viros venerandos in Vineâ Dei strenue laborantes, unâ cum Familiis dilectissimis conservare, omniaque porrò dicta ac facta vestra in Nominis sui æterni gloriam ac Ecclesiae salutem dirigere, quam Dominum
Respon-

Respondentem meum in veri bonique tramite ulterius conservare, studiaque ipsius ad exoptatum denique portum deducere velit, calidissimis fatigo precibus. Vale.

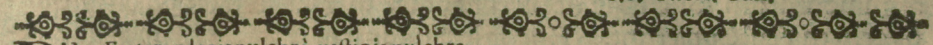

Erzeihe / Werther Freund / wo meine Feder schweigt /
Und wenig / oder nichts zu deinem Ruhm wird sehen /
Die Proben / die so oft DEIN munterer Fleiß uns zeigt /
Muß man in Cedern / nicht anffschlechte Blätter äßen.

Mit diesem wenigen wolte dem Herrn Respondenti sein
verbundenstes Gemüthe bezeugen.

Samuel Krüger / Gedankenl.

S.S. Theol. Cult.

Dum Fraterna legis pulchrè vestigia pulchra,
PRUSSINGI, & studiishaud leviora paras;
Non certe viles plausus laudesque mereris,
Vota sed hos nifus optima pæque manent.
Succedant Tibi porro, precor, molimina tanta
Ex voto, similis Te comitetur honos.

Hiscæ paucis

Nobilissimo & doctissimo Domino Respondenti

Amico suo svavissimo gratulari voluit

Zacharias Krügerus, M.M. S.S. Theol. Stud.

So kan man / Wehrtester Freund / mit Ruhm den Anfang machen /
So offenbahret sich dein rechter munterer Fleiß.
Du zeigest uns die Bahn da man durch Müß und wachen
Bey Gott die Gnad erhält / bey Menschen Lob und Preis.

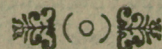
Dein Fleiß / Geehrtester / will nicht verborgen bleiben.
Dein Herz / das Irrthum haßt / läßt u ißt allen sehns
Indem du solche Ding schon suchst zu hinterteiben /
Die wieder Wahrheit sind / und Gottes Ehr angehn.

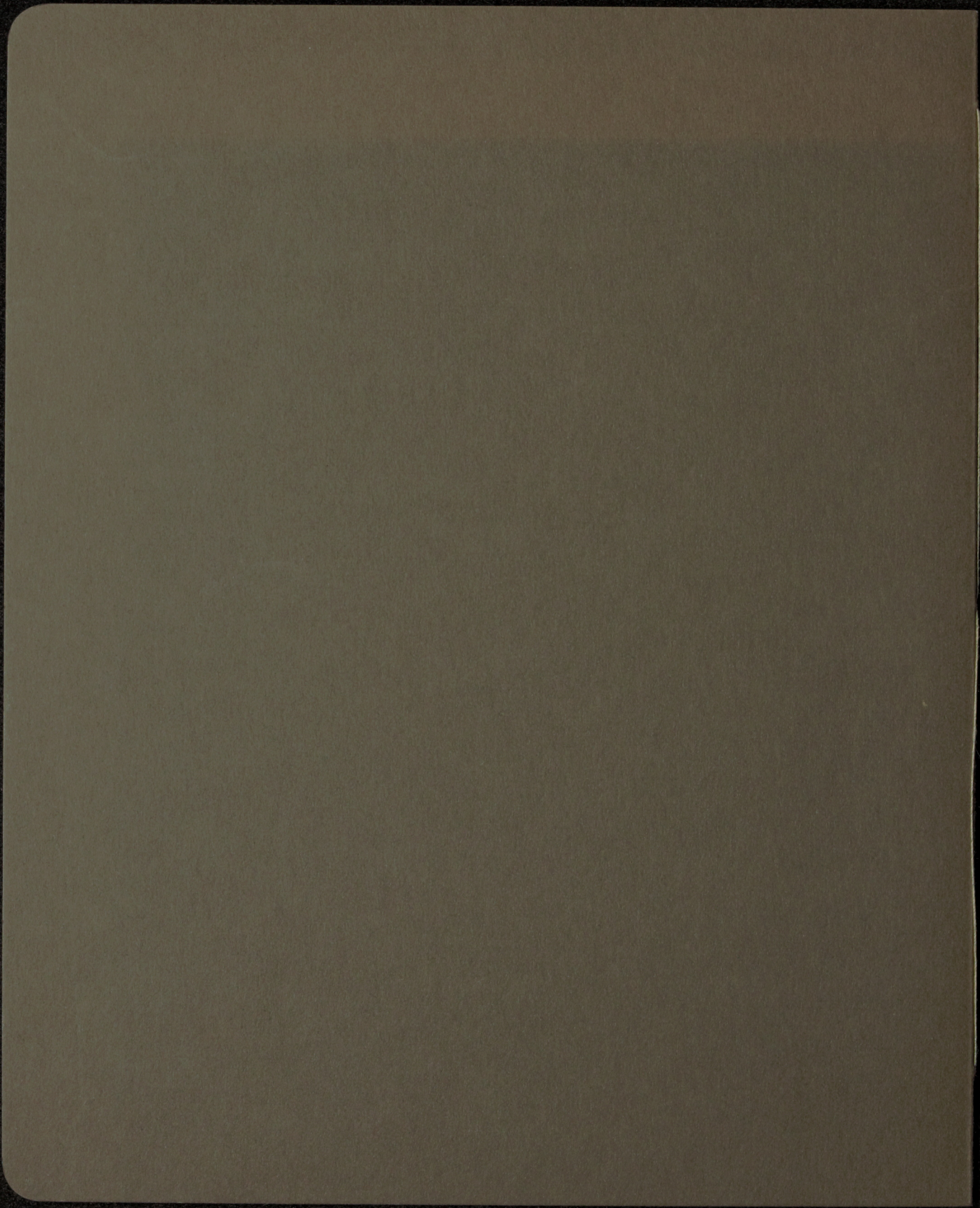
Demnach so segne Gott dein heiligstes Beginnen /
Und dein geübter Fleiß erwerbe Ehr und Lohn.
Gott gebe daß du bald magst vollen Preis gewinnen /
Wodurch du steigen kannst zu der Gelahrten Thron.

Mit diesen wenigen wolte mit eiligster Feder doch aus wollge-
meinten getreuen Herzen dem Hn. Respondenti und
jederzeit wehrten Freunde gratuliren.

Johann. Gerhard. Reckentrogk,

Sverino - Megapolita nus

Viro maxime reverendo, amplissimo atque praeclarissimo

DOMINO G. WESTPHALIO

Sverinensi fidelissimo pariter ac meritissimo. S. P.

noriam justorum in benedictione esse, Regum testetur san-
ctus, opera sanè maxime probanda defunguntur, qui vel
eorum ac res in Dei gloriam gestas exponunt, vel per scri-
pturam ingeniosa orbi literario, imprimis vero Ecclesiae, prodesse,
in Virorum monumentis literariis etiam brevioribus, vel
proponendi vel materiae rarioris vel denique ponderis
hinc inde occurrunt, quae in aliis scriptis frustra qua-
erunt. Hoc igitur quoniam Tibi, VIR maxime re-
verendus, quae polles, dexteritate, quam optime compertum
est solum ad edendum per disputationes publicas istud,
ex prelo evasit, Collegium JUSTI CHRISTOPH. SCHOMERI,
suae majoris, Praeceptoris quondam Tui post fata colendis
vinianum, una cum aliis praestantissimis Viris svasor extitisti
etiam, ut cognatus tuus dilectissimus, Dn. B. Prüssing
dilectissimus, Respondentis partes in publice defendenda qua-
estione sustineret, voluisti. Non possum sane hac
ocasionem, quin Tibi de pari Fratrum aestumatissimo
cognatis tuis suavissimis, quorum alterum, Philosophiae M.
ac circuli Svanensis Praepositum dignissimum, cujus quon-
dam sibus Academicis & orationibus ex suggestu sacro habitis
non absque omnium applausu meoque gaudiò interfui, ceu
ere dilectum maximi semper feci, alterum vero, praesentis
Respondentem, inter diligentissimos optimosque Audito-
rum numerare gavissus sum, enixè Tibi gratuler. Quid enim
accidere potuisset, quam eos, quos tanto prosequeris amore,
eorum semper gesseris curam, studia ipsorum laudatissima
per ac auxilio benignissime sublevando, spem de ipsis con-
solam exaequare, sed & superare omni nisu contendere. Ego
solum Testis, sed Amici quoque infucati, sustineo partes, &
ere mihi gratissimam gaudeo, & DEUM T. O. T. M., ut tam
meritum, quam Dominum Cognatum natum majorem, ceu
viduos in Vineam Dei strenue laborantes, unam cum Familiis
conservare, omniaque porro dicta ac facta vestra in No-
bilitati gloriae ac Ecclesiae salutem dirigere, quam Dominum
Respon-

